

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 64.052.014
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Володимир ШВЕДКИЙ, 1985 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2007 році Одеський державний економічний університет за спеціальністю «Економіка підприємства», у 2021 році вступив до аспірантури у Харківському національному університеті радіоелектроніки за спеціальністю 051 Економіка, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного університету радіоелектроніки Міністерства освіти і науки України, м. Харків від 04 вересня 2024 року № 249, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

Тетяна ПОЛОЗОВА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки;

Рецензентів:

Валентина КИРІЙ, кандидат економічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки;

Сергій СТЕПАНЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки;

Офіційних опонентів:

Ірина ПЕРЕВОЗОВА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва та маркетингу Інституту економіки та менеджменту Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу;

Олександр СЕРДЮК, доктор економічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу фінансово-економічних проблем використання виробничого потенціалу Інституту економіки промисловості НАН України

на засіданні 15 листопада 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка Володимиру ШВЕДКОМУ на підставі публічного захисту дисертації «Управління стратегічним розвитком підприємств-постачальників на енергетичному ринку України».

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті радіоелектроніки Міністерства освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник Юрій КОСТІН, доктор економічних наук, професор Харківського національного університету радіоелектроніки.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису який відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 30 наукових публікацій за темою дисертації, з них 9 статей опубліковані у виданнях, зазначених в переліку наукових фахових видань України (категорія Б) за спеціальністю 051 Економіка; 2 статті – у закордонних фахових наукових виданнях; 2 статті – у колективних монографіях; 9 тез доповідей, опублікованих у матеріалах міжнародних наукових конференцій, які відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії:

1. Костін Ю.Д., Шведкий В.А. Організаційно-економічний механізм реалізації стратегій: як діють компанії постачальники на енергетичному ринку України. *Ефективна економіка*. 2022. № 9.

2. Шведкий В.А. Концептуальні засади стратегічного розвитку компаній в умовах енергетичної трансформації. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 68. С. 72–77.

3. Шведкий В.А. Сучасна парадигма механізмів стратегічного управління розвитком енергетичних компаній. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2022. № 26(54). С. 51–57.

4. Шведкий В.А. Управління стратегічним розвитком підприємств-постачальників на енергетичному ринку України: оцінка ефективності. *Економіка: реалії часу*. 2022. № 5.

5. Шведкий В.А., Костін Ю.Д., Управління підприємствами постачальниками на українському енергоринку: стратегічні виклики. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

1. Голова разової ради Тетяна ПОЛЮЗОВА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки.

Зауваження:

1) у підрозділі 3.2 дисертації бажано було навести повну схему організаційно-економічного механізму управління стратегічним розвитком підприємств-енергопостачальників з чітко визначеною структурою, що надало б комплексне уявлення про взаємозв'язок та взаємодію всіх його елементів з урахуванням запропонованих безпосередньо автором;

2) недостатньо обґрунтованим є вибір вагових коефіцієнтів субіндексів у складі інтегрального показника клієнтоорієнтованості стратегії

підприємства-постачальника на українському енергоринку (с. 207). Також дискусійним і недостатньо доведеним є твердження про їх рівнозначність.

2. Рецензент Валентина КИРІЙ, кандидат економічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки.

Зауваження:

1) у підрозділі 2.1 автор проводить аналіз макроекономічних факторів, що здатні суттєво вплинути на енергетичний ринок України. Вважаю, що дисертаційне дослідження тільки виграло б, якби автор використав PEST-аналіз, як інструмент оцінювання безпекових факторів в умовах невизначеного зовнішнього середовища, що значно підсилило би оцінку впливу макрофакторів на діяльність енергетичних підприємств;

2) у підрозділі 1.1 (рис. 1.2, с. 41) мотивація до енергозбереження зазначена як одна із форм реалізації стратегії, проте здобувач не надає пояснень, яким чином мотивація до енергозбереження здатна позитивно вплинути на стратегічний розвиток підприємств-енергопостачальників;

3) дисертаційне дослідження, яке сфокусовано на управлінні стратегічним розвитком енергетичних підприємств, тільки б виграло, якби здобувач приділив увагу розвитку альтернативних та відновлювальних джерел енергії в Україні та оцінив перспективи використання їх підприємствами-постачальниками;

4) автором проведено прогнозування обсягів виробництва, споживання та імпорту електроенергії в економіці України. Проте результати моделювання майже повністю представлені тільки у додатках. Автору слід було б окреслити основні результати моделювання у межах підрозділу 2.1 та у висновках до розділу 2;

5) дискусійною є назва другого розділу «Стратегічна діагностика підприємств-постачальників на енергетичному ринку України», тоді як за змістом другий розділ скоріш аналітичний, а не діагностичний;

6) викликає певні сумніви назва підрозділу 3.1 «Обґрунтування вибору стратегії розвитку підприємств-постачальників на енергетичному ринку України», у якому автор аналізує кілька стратегій щодо ефективності їх використання на енергетичному ринку України, але не наводить алгоритм до вибору між ними.

3. Рецензент Сергій СТЕПАНЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки.

Зауваження:

1) здобувачем проведений ретельний аналіз діяльності підприємств енергопостачання в Україні та регулювання їх діяльності. Проте у роботі не розглянутий аспект їх взаємодії з підприємствами, що виробляють енергоресурси (підприємства генерації). При розгляді питань стратегічного розвитку енергопостачальників варто було звернути увагу саме на взаємодію

таких підприємств з виробниками енергії, особливо з урахуванням дефіциту потужностей генерації під час військового стану;

2) при розгляді зовнішніх факторів розвитку бізнесу у сфері енергопостачання (підрозділ 2.1) доцільно було б звернути увагу на імпорт електроенергії в Україну, що відіграє важливе значення у досягненні енергетичного балансу під час війни;

3) здобувачем побудована модель прогнозу споживання, виробництва та експорту/імпорту електроенергії. Проте надалі у дисертаційному дослідженні не використовуються результати такого прогнозу;

4) викликає певні сумніви методика розрахунку окремих показників у інтегрально-рейтинговій моделі оцінки ефективності управління стратегічним розвитком підприємств-постачальників. Так, для показників k_1 , k_2 , k_3 у таблиці Г.1 зазначено при описі змінних «найнижчий по ринку місячний тариф», або «найкраща ринкова пропозиція», проте не ясно чи здобувач аналізував дійсно увесь ринок постачання енергоресурсів, або робить вибір з числа тільки аналізованих підприємств;

5) у таблиці 2.7 (с. 124) правий стовпчик має назву «2021/2017, %» і вказані відсотки менші за 100 %, хоча дані за 2021 рік перевищують показники за 2017.

4. Офіційний опонент Ірина ПЕРЕВОЗОВА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва та маркетингу Інституту економіки та менеджменту Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Зауваження:

1) провівши ґрунтовне дослідження основних проблем і стратегічних напрямів розвитку підприємств енергетичної галузі в сучасних умовах (с. 124–136), авторові доцільно було б звернути увагу на їх діяльність в період пандемії COVID-19 та у період військового стану, здійснивши при цьому порівняння, які з цих непередбачуваних факторів зовнішнього характеру мали більш негативний вплив;

2) автор у другому розділі роботи дійшов до висновку про суперечність між задекларованими принципами роботи нової моделі енергетичного ринку (вільне ціноутворення, недискримінаційний доступ) та штучним блокуванням умов для їх втілення. Проте авторові доцільно було запропонувати перелік конкретних рекомендацій для органів центральної влади та регуляторів енергетичного ринку;

3) запропонована інтегрально-рейтингова модель з оцінки управління стратегічним розвитком підприємств-постачальників (підрозділ 3.3 та додаток Г), значно виграла б, якби здобувач надав вагові коефіцієнти чотирьом субіндексам інтегрального показника (індексу) клієнтоорієнтованості стратегій (формула (3.5) та таблиця Г.13);

4) дискусійним моментом у запропонованій інтегрально-рейтинговій моделі (підрозділ 3.3) є відсутність серед груп показників тих, що характеризують клієнтський портфель (ринкова частка та кількість клієнтів);

5) у розділі 3 (підрозділ 3.1) наведено недостатнє обґрунтування здобувачем вибору основних складових організаційно-економічного механізму управління стратегічним розвитком підприємств-енергопостачальників (рис. 3.1, с. 186);

б) викликає певні сумніви назва таблиці 3.4 «Структура організаційно-економічного механізму реалізації стратегій підприємств-постачальників на енергоринку України» (с. 198), при цьому її змістовний контент присвячений інтерпретації чисельних параметрів складових організаційно-економічного механізму по аналізованим підприємствам.

5. Офіційний опонент Олександр СЕРДЮК, кандидат економічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу фінансово-економічних проблем використання виробничого потенціалу Інституту економіки промисловості НАН України.

Зауваження:

1) у першому розділі роботи на рис. 1.2 «Система управління стратегічним розвитком підприємств енергопостачання» (с. 41) не достатньо чітко простежується прив'язка до специфічних факторів, що визначають особливості діяльності саме енергопостачальних підприємств. Наведена схема може бути застосована до будь-якого підприємства незалежно від його галузевої приналежності. Крім того, слід зазначити логічні недоліки в представленій моделі: наприклад, «стратегічні цілі» та «управлінські рішення» впливають із «місії розвитку», однак між ними та «стратегією розвитку» відсутній прямий зв'язок. Також не вказано зв'язки між верхньою та нижньою частинами схеми, що може створити враження про незалежність цих процесів один від одного;

2) викладення опису системи управління державними енергетичними компаніями України (с. 51–54) у рамках підрозділу 1.1 «Теоретичні основи механізмів управління стратегічним розвитком підприємств енергопостачання» є дискусійним через те, що цей матеріал містить практичні аспекти управлінських процесів. Це також стосується аналізу нормативно-правового забезпечення розвитку енергетичних підприємств України та ЄС (с. 55–57);

3) на с. 85 автор стверджує, що «процеси енергетичної трансформації сприяють економічному зростанню, збільшенню кількості нових робочих місць, покращенню системи соціального забезпечення». Однак цей висновок потребує додаткового обґрунтування, оскільки: інвестиції, залучені в межах проєктів енергетичної трансформації, можуть бути несефективними через низку факторів; перехід на відновлювані джерела енергії може, навпаки, призвести до скорочення робочих місць; також не зрозуміло, яким чином енергетична трансформація впливає на покращення системи соціального забезпечення. Посилання на звіт IRENA, який надає глобальні наслідки, не є достатньо аргументованим для підтвердження цього висновку;

4) підрозділ 1.3 «Концептуальні засади стратегічного розвитку підприємств в умовах енергетичної трансформації» містить надмірну кількість цитат і посилань на інших авторів, що ускладнює розуміння

власних узагальнень і висновків дисертанта. Основний акцент має бути зроблено на авторському підході до формування концепції, заснованому на узагальненні та систематизації власних висновків;

5) висновок про те, що «найбільш перспективними стратегіями з точки зору активного просування на ринку є проактивні стратегії, орієнтовані на отримання відносинських та шумпетеріанських рент» (с. 181), потребує додаткового наукового обґрунтування. Автор формує цей висновок переважно на основі аналізу практичного досвіду, що не є достатнім для підтвердження його наукової достовірності.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Володимиру ШВЕДКОМУ ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Тетяна ПОЛОЗОВА

Підпис засвідчую
Проректор з наукової роботи
Харківського національного
університету радіоелектроніки

Юрій РОМАНЕНКОВ